

detrimento posterioris; posteriorem vero non posse impedire quominus prior plene jus suum exercent. Deinde servanda sunt, etiam in conscientia, quae de variis servitutibus lege civili definiuntur: haec enim cum aequitate consentiunt et aptissima sunt ad jurgia praecavenda. Praecipua sunt:

1° In servitute naturali proprietarius fundi inferioris nequit aedificare aggerem quo aquae prohibeantur quominus a fundo superiore per suum defluant; proprietarius autem fundi superioris nihil facere potest quod inferioris onus aggravet. (a. 640) Similiter in servitute conventionali, proprietarius fundi qui patitur servitute, nihil facere potest quod eam minuat vel ejus usum difficiliorem reddat, ex. gr. transferre aquaeductum in aliam agri partem; qui autem servitute activa gaudet, nihil in fundo serviente, vel in proprio fundo mutare potest quod prioris conditionem aggravet. (a. 701 seqq.)

2° Qui activa servitute gaudet, jus habet ad facienda, suis tamen expensis, omnia opera necessaria ad usum vel conservationem juris sui. (a. 697 seqq.)

3° Si dividitur fundus pro quo statuta est servitus, haec pro singulis illius partibus debetur, ita tamen ut fundi servientis condicio non aggravetur. Ex. gr. si de jure transeundi agitur, omnes co-proprietarii illud per eandem viam exercere debent. (a. 700)

Exstinguuntur servitutes conventionales defectu usus per 30 annos, unione fundi servientis et fundi cui servitur in dominio ejusdem proprietarii, aliisque modis quos explicat C. C. aa. 703-710.

SECTIO II. — DE LAESIONE JURIS ALIENI.

CAPUT I.

DE INJURIA IN GENERE.

498 Injuria in genere est violatio juris alieni. Intellegitur hic unice jus strictum, eo sensu qui explicatus est n. 461, et complectitur tum bona corporis et animae, tum bona famae et honoris, tum bona fortunae. Hinc patet discrimen *injuriae presse dictae*, et *offensae* per quam laeditur quidem rationabilis alterius voluntas vel beneplacitum, nullum vero jus strictum, ex. gr. si urbane petenti viam indicare nolis. (Ball. P. n. 1) Distinguitur praesertim injuria:

1° *Realis et personalis*, prout directe violatur jus vel in bona externa vel in ea quae corpori et animae intrinseca sunt.

2° *Mera et damnosa*, prout fit sine vel cum damno illius ad quem jus pertinet. Exemplum prioris est adulterium occultum, nulla prole suscepta; posterioris, adulterium publicum vel quo proles inter legitimos liberos immittitur.

Divisiones injuria materialis et formalis, directae et indirectae, gravis et levis, eo sensu sumuntur quo similes divisiones in tr. de Actibus humanis et de Peccatis occurrerunt.

499. Ut habeatur injustum per se et formaliter, necesse est ut is ad quem jus laesum pertinet, sit, *saltem interpretative, invitus*. (S. Th. 2. 2. q. 59. a. 3) Hinc regula 27^a Juris in 6°: "Scienti et consentienti non fit injuria, neque dolus." Ne tamen haec regula perperam applicetur, notandum est non quamvis cognitionem, neque quemvis consensum sufficere ut injuria amoveatur. Nempe:

1° Scientia debet esse immunis ab omni errore qui, si agnosceretur, per se a consensu dando deterreret. Sic injuste retineretur pecunia quam quis obtinisset ab alio cui falso persuasisset magni momenti officium ei a se praestitum esse.

2° Consensus debet esse: a) *Liber*, ita ut a consentiente per nullam injuriam extorqueatur, quemadmodum a latrone pecunia viatori, metu mortis, extorquetur. Similiter libertate debita caret consensus illius qui, urgente necessitate, consentit in rem sibi injuriosam et quam, seclusa hac necessitate, minime admitteret. Ex. gr. operarii, qui, necessitate coacti vel mali peioris metu permoti, salarium minus accipiunt quam quod jure naturae deberetur. "Istud quidem est subire vim cui justitia reclamat." (Leo XIII. Const. *Rerum novarum*) — b) *Validus*. Nam plura jura, ita disponente lege naturali vel positiva, alienari nequeunt. Ita maritus alteri cedere nequit jus quod in uxoris corpus habet. Cfr. dicta n. 392. Neque privilegia, quae principaliter in favorem alicujus status conceduntur, alienari possunt a singulis hominibus qui in eodem versantur, ex. gr. privilegium canonis a clericis, exemptionis a Regularibus. Multo minus valeret consensus in alienationem eorum quae non versentur sub potestate consentientis. Ita injuriam minime tolleretur consensus alicujus in mortem sibi inferendam: siquidem directum dominium in vitam suam homo non habet.